

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyesületi tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10.489. szám.

AZ ÉLET.

(Levél fiamhoz.)

II.

Láttad-e már fiam a nyomor ijesztő képét? Néztél-e már farkasszemet a nélkülözéssel, éhséggel, faggal, szegénységgel?

Taposott-e, pofozott-e már a sors úgy, hogy kétségbeesett örjöngésedben nem maradt egyebet, mint az egyedül vigasztaló hit? Az atyai gondos szeretet megóvott ettől, lelki világod nem hibbant még meg és nem vesztette el egyensúlyát; testi épséged felett is a szeretet melege örködött; pedig ha megnyílnak majd szemeid, midőn az enyéme lecsukódnak, ha majd egyedül állasz az élet forgatagában, ha majd a tapasztalatok férfiuává érlelnek és rákényszerítenek, hogy magadon kívül az emberiség felé is fordulj, megborzadsz majd a sok lelki és testi nyomortól, mely e földön létünket nehezíti és minden örömnélbe az örömeink keserítő cseppjeit vegyíti...

Ne essék hát zokon, ha fel-tárom előtted az élet titkait; ha megnyitom szemeidet, hogy tisztán láthass, ha felrázom lelkedet, szívedet, hogy a mások nyomora iránt is melegen, résztvevően doboghasson.

Ime néhány példa a lelki szegényekről, a társadalom erkölcsi halottairól...

Valamikor, nem is olyan régen, a fővárosból harmadosztályú kocsiban utaztam; nem csupán kényszerből, de azért, mert ott gyakran olyan alakokkal találkozhatunk, a kiknek rövid ismeretsége is elég hosszú, multjukat megismerni.

Lehattunk huszan-huszonötön a bűzhöd, füledt levegőjű kocsiban; kívülem mindmegannyi munkás, a kik a közeli gyári vállalatokhoz igyekeztek, fárasztó napi munkájukat, sovány napi-bérért veritékkel végezni. A nyomor és inség sirt le az arcukról; némelyiknek véresre vált vagy fekete gyűrűvel övezett szemei világosan elárulták, hogy még a megelőző napi munka fáradalmait sem volt ideje kipihenni és meg kellett lopni hajnali álmát, hogy a kellő pontos időben a gyárban megjelenhessenek, hogy egy fillért se veszítsen keserves napi béréből; mindennap hajnalán megteszik ezt az utat a munkásvonattal és már szinte mint régi ismerősök tudják egymásnak buját-baját.

— Mi jót tud a fiáról Bálint, szólítja meg az egyik a szomszédját, egy barázdás arcú, tisztos öszhaju munkást. Hogy áll már a doktorságával?

— Hát'szen nem megy az úgy gőzerővel, a tanulás pénzbe is, időbe is kerül; aztán az ifjura se nagyon sietnek; de az én Bercim — istennek hála — elég szorgalmas, két-három esztendőre végez is; csak azt engedné az Isten, hogy még odáig elsegíthessem.

— Igazán nem értem, hogy birja kigyelmed a nagy költsékezést abból a hitvány hetibérből?

— Hát csak úgy komám, hogy egy hónapban megkeresek 48 pengőt, abból harminc a fiamnak jut, 18 pengőből meg magam kinlódom özvegy voltomban. Kiadtam magamat kosztba, kovártélyba, nem iszom semmiféle italt a vizen kívül, de még a legkedvesebbről, a pipázásról is leszoktattam magamat.

— Hát aztán mért nem laknak együtt a fiával, úgy talán mégis könnyebb lenne az élete sorja.

— Isten ments! Mit gondolkelmed? A gyereknek külön szoba kell, közel az iskolához... Aztán meg hát nem is igen pázolnánk egymáshoz: az én olajos-szurtos kék zubbonyommal összepiszkolnám az ő fain ruháját... meghát mit is mondanának az uri pajtásai, ha együtt látnák, egy hajlékban velem? Ur és munkás nem egymáshoz való, ha mindjárt egy ágból szakadtak is! És az öreg két legördülő könnycseppet morzsolt szét durva öklével a barázdás arcán...

Ennek a szent apának hitvány fia az egyik lelki nyomorult...

*

A másik sarokban két vézna, ráncos képű anyóka folytatott egymással élénk, szinte sivitó párbeszédet.

— Így vagyunk a gyerekekkel komámasszony lelkem! Csupa méreg, epe, boszuság; a mig kicsinyek, alig várjuk, hogy felcseperedjenek, ha meg a nyakunkra nőnek, velük együtt a gondok is megnyulnak. A fiukkal még csak megvagyunk valahogyan, de a lányok valóságos isten csapások az anyjukon!

— Arról csak én tudnék igazán beszélni, a kinek öt felnőt hajadon lógg a nyakán! Hisz manapság az emberek már nem is házasodnak; örö-

kösen korcsmáznak, tivornyáznak, de a lányfelével csak úgy cicázgatnak, táncolgatnak! Az oltártól mindegyik irtózik, csak úgy akarná a lányt, a hogy a szeme meg kívánja!

— Gonosz, rossz világ ez komámasszony lelkem; az én Böském is keservesen megjárta; hisz ismeri galambom, tudja milyen rátartó volt világ életében; egyszerre csak belegabalyodott egy kipomádézott, kikent-kifent ficurba; hozott is garmadaszám ajándékot a házhoz; gyűrűt, órát, fülbevalót, selymet, bársonyt s mi mindent. Egyszerre aztán elmaradt, csak úgy hirtelen ni! Böském — a lelkem — majd kisírta utánna a szemét; utoljára aztán megtudtuk, hogy az a betyár meglopta a gazdáját, elsikkasztotta a más pénzét, be is dugták érte egy pár esztendőre a dutyiba. De mi hasznunk belőle? szegény Böském sirathatja a becsületét, jajgathat a lánysága után, mikor a nagy szegény már ott oládkodik a küszöbünkön! Ő se tehet róla, én se tehetek róla, mert hát ki tudna az emberek veséjében olvasni? igaz-e lelkem szomszédasszony?

Ki tudná itt meghatározni a három közül melyik hitványabb? Az anya, a leány, vagy a nyomorult csábító?

Nyomorultak, lelki szegények mind a hárman...

*

— Hát csakugyan hozzámégy feleségül a Gyurihoz farsangkor?

— Hozzá hát, mért ne mennék? mire is várjunk? Derék gyerek; erős a gerince, hatalmas a karja; azt hiszem gyöngy-életem lesz mellette; szegre akasztom a nehéz munkát, nem nyuzom, nem gyötöröm magamat napestig.

— Hát mért nem maradsz már is ki a munkából? hisz most már a stafirungodat kellene csinálni.

— Majd bizony, ha bolond volnék; telik az első szeretőm pénzéből csipkés ingre, selyem alsóra, tollas kalapra; én bizony nem rontom vele se a szememet, se a kezemet.

— Aztán mit szól majd Gyuri a gyerekekhez? tud-e róla?

— Gyerek? az nincs! Bédattam a lelencházba; hitvány, gazember volt az apja, de megfizette pénzzel a becsületemet!

— Hát nem sajnálsz az ártatlan magzatodat idegenekre bizni?

— Sajnálni, sajnálom! De jó az Isten, majd ad helyette másikat!

És az ilyen lelki szegény nem átálja Isten jóságát a szennyes ajkára venni...

*

Egy sápadt képű, vézna leányke, ki a „Népszavát“ tartja a lesóványodott kezében, egy nagyobb csoportnak tart, színészes pózban zajos hangú beszédet, a szociáldemokráciáról:

— A munka hitvány emberi találmánya a pöffeszkedő, elhízott burzsoának; nem azért születünk a világra, hogy mindennapi keserves kenyerünket örökös munkában keressük meg, hanem azért, hogy a földi örömeiket kiélvezzük fenéki; követeljük hát: a munkabér felemelését, a munkaidő megrövidítését, osztalékot a munkaadó nyereségéből és a rabszolgaság megszüntetését minden vonalon!

Zajos helyeslés követte az ifju népboldogító rikácsoló, pálinkaizü szavait...

A félrevezetett lelki szegények egy sajnálatra méltó, szerencsétlen tipusa...

*

Gondterhelt fejét kerges tenyérébe hajtva sohajtozik és sopánkodik egy elhagyott zugolyban egy összetöporódott öreg emberke. Forró könnyek peregnek alá megráncosodott arcán és mintha szegényelné bánatát, úgy meglapul vele.

— Hova igyekszik bátya? — kérdi a szomszédja.

— Megyek tul a nagy vizen, Amérikába!

— Nem lesz az nagyon meszsze, öregségére?

— Mégis csak közelebb lesz tán, mint a hajlékom, melyet elloptak, galádul elpereltek tőlem.

— Ki volt az a lelketlen hóhér?

— Ki? Hát a tulajdon gyermekeim, a két kezem munkájával keservesen felnevelt véreim. Mikor a nyakamra nőttek, elházasodtak, rábirták a vén számár fejemet, hogy irassam rájuk mindenemet — kire földemet, hogy majd ők elbecéznek holtom napjáig. Aztán — aztán elverték a háztól, mint a rossz kutyát, kimartak a tulajdon keresményemből. Elmegyek hát — el messze tőlük, hogy ott az új világban, el felejthessem ezt a régit, ezt a hitványt, a hun nem hagyó

egyebet, mint szegény boldogult feleségem porladozó csontjait.

... A gyermeki szeretetnek e nyomorult lelki szegényeit, az isteni megtorlás igazságára kell bízunk.

Ez az élet fiam, a maga meztelességében, a maga ezer meg ezernyi lelki nyomorúságával.

És ez mind megfér egy vasuti kocsi szűk keretében... Menynyi találhat még ezen kívül, széles e világon?

Erről máskor, talán legközelebb még többet, még igazabban is mesél — szerető apád

Deréki Antal.

A politikai helyzetről.

Szörnyűségeken okos embernek kellene annak lenni, aki a mai zűrzavaros politikai helyzetnek világos kibontakozását prófétaként előre meg tudná határozni; minden nap újabb és újabb meglepetéseket hoz, és minden meglepetés még jobban összekuszálja az amugy is lavinászerűt felhőzt kaoszt. A függetlenségi és 48-as pártnak hétfőn este tartott értekezlete óta, a helyzet még súlyosabbá vált; az a körülmény, hogy a pártból a kvótafelemelés és a bankkredés miatt többen kiléptek, csak növeli a horvátok garázdálkodási szándékát a parlamentben, de tartozunk azért nekik azzal az igazsággal, hogy a míg ők igaztalan harcuk védelmében naponként teljes számban vonulnak fel, addig a mi magyar képviselőink, régi szokásuk szerint, mind ritkábban jelennek meg az üléseken, pedig most nem holmi jelentéktelen apró javaslatok, hanem az ország vitális érdekeire és a nemzet jövő életére vágó nagyon fontos ügyek vannak napirenden, melyek megvédésében minden egyes képviselő egyéni erejére és erkölcsi súlyára is nagy szükség volna.

Szükség pedig annyival inkább, mert most már az eltiprottnak vélt legparányibb férgék is új életre ébrednek, mert érzik, hogy a szennyben, piszkosan turkálni most már nekik is jut egy parányi szerepük.

A hét eseményei közül, tagadhatatlan legnagyobb súlyal, a függetlenségi pártból való kilépések bírnak; hogy a kilépetteknek mi a céljuk, mi a szándékuk és hogy kitűzött céljukkal, ha ugyan van, képesek lesznek-e az országnak, a nemzetnek nagyobb előnyöket biztosítani, és képesek lesznek-e a hirdett és vallott függetlenségi eszmékből csak egyet is megvalósítani, azt a jövő fogja igazolni. Mi nem hisszük, nem hihetjük; mert az ország gazdasági helyzete ma olyan, hogy semmiféle erősebb megrázkódtatást nem bír meg; mert a politikai helyzet ma olyan, hogyha a jelenlegi kormány — bármi oknál fogva — kénytelen lenne helyéről távozni, utána csak a teljes felfordulás következhetne.

A függetlenségi párt is tisztában van már a maga helyzetével; voltak és vannak még most is kilépések, de a megrázkódtatás még sem lesz oly nagy, hogy ez a párt szilárdságát erősebben megingathassa. A kilépettek száma eddig tizenhatra emelkedett, névszerint: Hentaller Lajos, Nagy György, Barta Ödön, Szász József, Dobroszláv Péter, Pilis István, Wesselényi Ferenc báró, Urányczy Nándor, Polónyi Géza és Dezső, Molnár Jenő, Szappanos István, Farkasházy Zsigmond, Benedek János, Lengyel Zoltán és Bozóky Árpád; hozzájuk számíthatók még a pártönkivüli függetlenségi képviselők: Hock János és Uray Imre. Olay Lajos ellenben újra belépett a pártba. Gaál Gaszton lemond a mandátumáról, de ha újra megválasztják, bent marad a pártban.

Sok tiszteletre és becsülésre méltó név ez és nagy belső küzdelemmel juthatott csak el a legtöbbször odáig, hogy attól a párttól elszakadjon, melyben gyökerezett; nem érheti gáncs, csak feltétlen dicséret azt, aki meggyőződésből és nem hitvány anyagi egyéni érdekekért küzd, bár a jelenben megvalósíthatatlan, de a multból hagyományon örökölt nemességéért. Azonban nyílt kérdés marad: vajjon ezzel nagyobb szolgálatot tesznek-e hazájuknak és nemzetüknek, mint azok, akik — bár meggyőződésük és elvük ellen, — megadják magukat a változhatatlannak és elfogadják az önként kínálkozó szilárdabb alapot, melyre a jövőt biztosabban fel lehet építeni?

Amha ez a kis csoport tiszteletet parancsoló elvhűségén és lelkesedésén kívül, a cselekvés terére léphetne, ha e téren eredményekkel is kecsegtethetne, akkor maga mellett találná az egész nemzet közvéleményét, nemcsak a saját választóit, a kik mégis csak elenyésző csekély számot képeznek a nemzettel szemben. Felmerülhet még a kérdés: vajjon a kilépettek egy párttá alakulnak-e? Mert még közöttük sem teljes az egyetértés és azonosság, és közöttük is vannak, a kiket nem csupán az elvhűség, hanem előre kijelölt egyéni vágyak és érdekek késztettek a kilépésre. Vannak, akik már az új párt vezéreinek álmodják magukat, ezek közé tartozik első sorban a kameleon-szerű Polónyi, vagy a magas veszőparipán lovagoló Lengyel Zoltán; lehet-e ezek egyikében is határozottan megbízni? Mert hiszen a valóban erősek, mint Wesselényi Ferenc báró, a ki előre kijelentette, hogy arra nem vállalkozik, vagy a még fiatal, de duzzadó erővel bíró Nagy György, vagy az élet küzdelmeiben elfáradt galambosz Szappanos bácsi, aligha veszik át a vezérszerepet.

Sem őket, sem a kormányt nem feltjük; de feltjük a hazát, feltjük a nemzetet, mert vesztes csak az lehet, ha legjobb fiai nem értik meg egymást, és nem fognak, nem nyújtanak egymásnak egymásban szilárd támaszt — külső és belső ellenségeinkkel közös erővel megküzdeni.

Gazdakörök rovata.

A szarvasmarhák fertőző hüvelyhurutja.

Ezen veszedelmes állati betegség vármegyénk sok községében lépett föl már és a gazdak alig ismerik. Indokoltnak látom tehát, hogy Dr Zimmermann Ágost tanár erre vonatkozó cikkét teljesen leközöljem.

A fertőző hüvelyhurut után természetlenség és elvetélt szokott felépni. Az ezáltal okozott gazdasági kár igen tetemes és indokoltá teszi, hogy ezen káros következmények előidézése okával, illetve annak elhárításával foglalkozzunk.

Ha valamely csordában vagy tehenészetben több állat ismételt behágatás után nem fogamzik, továbbá ahol évente több tehén elvetél, nagy valószínűséggel feltehető és a szorgos vizsgálat rendszerint ki is deríti, hogy abban az állományban fertőző hüvelyhurut uralkodik. Ez a betegség máris jóval nagyobb kiterjedést nyert, mint a milyent általában felteleznek, csak hogy több helyen még nem ismerték fel.

De Bruin Utrecht vidékén végzett vizsgálatokat, oly helyeken, ahol több tehén ismételt behágatás dacára nem fogamzott és azt találta, hogy a fertőző hüvelyhurut már régebb idő óta nagy mértékben elterjedt anélkül, hogy a gazdáknak arról csak sejtelmük is lett volna. Ezért talán nem lesz felesleges itt sem ennek a betegségnek tüneteit főbb vonásokban ismertetni.

Fertőző hüvelyhurut esetén a közérzet zavart nem szenved. Legtöbb esetben csak az tűnik fel, hogy a tehének a behágatás dacára ismételt üzekeznek, ami különösen a le-

gelő marháknál feltűnő, amennyiben ezek egymásra ugrálnak. Ezt gyakran már a 3-4 hónapos borjaknál is lehet észlelni, melyeknél azután a hüvelyvizsgálat a fertőző hurut tüneteit állapítja meg.

A hüvelyben észlelhető helybeli tünetek könnyen felismerhetők. A friss, heveny esetekben a hüvelytor-nác nyálkahártyája élénk piros, kissé duzzadt, rajta számos apró, gombos tüfejnagyságu göböske foglal helyet, melyek többnyire szorosan egymás mellett helyezkednek és legnagyobb számban a csikló körül találhatók. Néha egyes sorokat képeznek, melyek a csiklótól a méh bejárata felé haladnak. Egyes esetekben kisebb számban, elszórtan találhatók, más-kor oly sűrűn fordulnak elő, hogy a hüvely falának szederhez hasonló külsőt kölcsönöznek. Megjegyzendő, hogy a göbök csak megfelelő világítás mellett vehetők észre, ezért ilyenkor a megvizsgálandó állatot ajánlatos mindig a szabadba kivezetni.

Tapintás alkalmával a göbök keményebbeknek tűnnek föl és tulemelkednek a nyálkahártya felszínén. A beteg nyálkahártya bővebben választ el üvegszerű, spaleszkáló, néha kissé zavaros fehér nyálkát és hurutos váladékot, mely néha hosszabb szivós fonalakat képezve a hüvely nyílásán túl is terjed és a hüvelynyílás és a fark szőreit összetapasztja. A hüvelykifolyás főleg istállózott állatoknál hajnalban, a fejés előtt szokott leginkább feltűnni; később a vizezés alkalmával kiürül. Járás alkalmával néha szintén előtűnik, ugyanakkor egészen friss esetekben, 3-4 nappal a fertőzés után, a hüvely és a csikló duzzanata is észrevehető. A hüvely friss, heveny megbetegedése-nél a helybeli vizsgálat, a szemérem-ejkek szíjfelvonása heves fájdalommal jár; ilyenkor az állatok nyugtalanok, ugrálnak, kitérni igyekeznek, hátukat meggörbitik. Még fokozottabb mértékben jelentkezik ez a fájdalom hágtatás alkalmával, amikor a tehén nyugtalansága a bika épségét is veszélyeztetheti.

A hurut rendszerint csak a méh bejáratáig terjed; vágóhidakon eszközölt boncolásoknál is a méh rendszerint érintetlennek tűnik fel, minnek okát Zschokke abban keresi, hogy a közönsülés alkalmával ezen állapot mellett a méh nyakának izmai reflex utján görcsösen összehúzódnak De Bruin a jelenséggel magyarázza a hüvelyhurutos állatok természetlenségét is. Ugyanis a fogamzás alkalmával a méh nyakának néhány centiméternyire meg kell nyulni, hogy az ondó a méh testébe lövelltesék, az ondószálacsaknak szabad utjuk legyen. Az ondószálacsak részben saját mozgásuk által, részben a méh szivóhatása (aspiratio) utján jutnak a méh, illetve a tuba hámjához. Ha már most az ut a méh nyakának görcsös összehúzódása folytán el van zárva, fogamzás nem következhet be.

Hozzájárulhat ehhez az a heves erőlködés is, mely a hágtatás után a hüvelyhurutos állatoknál fellép és a mely a káros hüvelyváladékkal együtt kihajtja a hüvelybe került ondót.

Ha a heveny hüvelyhurut bizonyos ideig már fennállt, a hüvely nyálkahártyája ismét halványabbá lesz és a váladék mennyisége is csökken. Két három hét múlva az élénk piros és a duzzanat teljesen elmúlt, csupán a göbök jelzik a bántalom jelenlétét. A fájdalom szintén csökkent és csak ha a hüvelytor-nác falát érintjük, nyilvánul meg. Ilyenkor a heveny hüvelyhurut idültté válik és ezekben az esetekben hátrább is terjedhet, sőt a méh nyálkahártyáját is megtámadhatja (Ostertag).

A fertőző hüvelyhurut egyike a leggyorsabban és legkönnyebben terjedő betegségeknek; amikor egy nagyobb állományban az első esetet megállapítják, akkor már rendszerint több állat betegedett meg és már hosszabb idő óta áll fenn. A betegséget leginkább a bikák terjesztik.

Ugyanis amikor a bika egy hüvelyhurutos állatot meghág, a hüvely káros váladékából a himvesszőn vagy csak szőren tapad meg több kevesebb, melyet aztán más állatokba ojt be hágtatás alkalmával. A bika csak ritkán fejlődik ki a külső ivarszerveken hurutos megbetegedés, úgy, hogy a bika fertőzött volta is csak a következményekből, a betegségnek a folytatott tehenek között való terjedéséből állapítható meg. De a bika kívül más uton is terjed a fertőzés, amennyiben a hurut fiatal borjakon is fellép. Így a beszenyvezett farkokból (legyezés alkalmával), az alomszalma, a fejőszemélyzet, a szaglászó állatok nyelve stb. lehet a ragályanyag hordozója és terjesztője.

A fertőző hüvelyhurut következményei közül a természetlenség okát már fentebb jeleztük abban, hogy a méh nyakának görcsös összehúzódása akadályozza az ondószálacsak bejutását. Egy másik következménye az idült méhhurut (fehérfolyás), a mikor a hurutos állapot a méh nyálkahártyájára terjed át. Vemhes tehének fertőző hüvelyhurut esetén elvetélnék. Egyesek oki összefüggést kerestek a fertőző hüvelyhurut és az ujszülöttek vérhása között is, azonban ilyen megállapítani eddig nem sikerült.

A fertőző hüvelyhurut heveny esetei megfelelő kezelés mellett három hét alatt gyógyulnak, az idült eseteknél a gyógyulás hosszabb időt igényel. A méh megbetegedése esetén gyógyulás ritkábban következik be, ezért célszerűbb az ilyen teheneket hízalóba állítani és azután levágnati.

A betegség egyszeri kiállása nem védi meg az állatot újból a megbetegedéssel szemben. Néha, különösen ha a betegség már hosszabb ideig uralkodott, spontán gyógyulás is észlelhető.

A kezelésnél a törekvés oda irányul, hogy az alkalmazott fertőtlenítő szerek minél hosszabb időn keresztül érintkezzenek a beteg nyálkahártyafelülettel. Ezért vatta-tampontokat juttatnak át velük és ezeket behelyezik a hüvelybe, ahol azután mindaddig megmaradnak, míg — néhány óra múlva — a hüvely összehúzódásaival kiszorítottak. A külső ivarszervek környéke, a gáttáj, a fark stb. szintén valamely fertőtlenítő szerrel lemosandó. Ujabb fertőtlenítő kenőcsöket fecskendő segítségével visznek be a hüvelybe, ahol ezek jobban eloszlanak és tartósabban hatnak be, e mellett nem károsítják az állatot oly heves erőlködésre, mint a tamponok.

A fertőző hüvelyhurut elleni védekezés szempontjából ajánlatos, hogy minden hágtatás előtt a bika befertőzésének elkerülése céljából a hüvely megvizsgálandó, a bika tasakja minden hágtatás után 1 százalékos baccillol- vagy kreolin-oldattal kiöblítendő, a tasak előtti szőrpamacsot célszerű levágnati, hogy ez ne szennyeződjön. Mihelyt egy állományban a fertőző hüvelyhurut megállapított, valamennyi állat megvizsgálandó és tekintet nélkül arra, hogy megbetegedett-e már vagy még egészséges, a hüvely, farka és comb belső felületei 1-1 és fél százalékos baccillol- vagy kreolin-oldattal öblítendő. Minden újonnan vásárolt tehén beállítását előtt alaposan megvizsgálandó és legalább két héten át elkönyölvé tartandó.

Ajánlatos tehát, ha a gazdák ezen baj ellen védekeznek, mert a többféle kár mellett a borjuhiány és a tej elmaradása által óriási károk fognak támadni.

A hol a fönt közölték után a bajt fölismerik, azonnal hívjanak a gazdák állatorvost.

Siménfalva község állattenyésztő szövetkezte a védekezést már Vitanyi kereszturi állatorvossal megkezdte. Kövessék példáját a többiek is. D.

Lapzárta előtt.

A képviselőház pénteki ülésén Héderváry a mentelmi bizottság előadója jelenti, hogy a bizottság azt határozta, hogy Vinkovics Bozsó, Popovics Dusan, Banjanin Sándor és Budiszavlyevics Buda, kik a meg-előző ülésen renitenskedtek az elnökkel, kövessék meg a Házat. A négy horvát képviselő ezután írásból leolvasta a bocsánatkérését.

Az autonóm vámtarifa feletti vita, néhány felszólalás után véget ért és miután a horvátok névszerinti szavazást kértek, az elnök Náray Lajos, ezt el is rendelte; szavazás után elnök konstata, hogy 139-en elfogadták az autonóm vámtarifára vonatkozó javaslatot, 28-an ellene szavaztak. Távol volt 282 képviselő, tehát több mint fele. (Ez jellemzi leginkább a mi képviselőinket, hogy még az ilyen nagyfontosságú gyűlésekben sem vesznek részt).

A részletes tárgyalásnál Lengyel Zoltán okvetellenkedett, a kinek állításait azonban Kossuth Ferenc és Szerényi fényesen megcáfolták.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Rp. Keserű labdacok**, «a Böm-bölde» részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Nyakunkon most ezer gond van,
Nyakig uszunk bent a bajban,
Egyszerre szakad minden ránk
Nincs iskolánk, városházánk.

Vizvezeték se ártana
Más is jó vóna - ha vóna,
De hiába nincsen pénzünk
A nélkül meg mitse érünk.

A tisztviselők is sirnak
Fizetésemlést várnak,
A városnak miből telne
Szegény mint templom egere.

A korssmáros csak hallgatja,
Fejét a bu mégse nyomja,
Mindég úgy vót, a hogyan vót,
Sohogyan még sohase vót,
S neki mindég csak haszna vót.

Dr. Veritás.

— **Személyi hír.** Gróf Mikes János, közszeregetben álló főesperesünk, a szerdán délutáni vonattal Kolozsvárra utazott, hol a róm. kath. státus gyűlésén részt vett, azonban az e hó 19-én árpád-házi Szent-Erzsébet emlékére tartandó ünnepélyre már ismét körünkbe érkezik.

— **A helybeli jótékony nőegyesület** a szokásos „Tea-estélyét” december hó 7-én szombaton fogja megtartani; e célra a gyűjtések már megindultak. Fillérestélye télen kettő lesz a „Budapest” szálloda kistermében és pedig az első dec. 11-én, a második december 18-án. Az egyesület jótékony céljára a múlt számunkban kitértettük kívül még adakoztak: Szabó Árpádné, Barabás Jenőné, Papp Andrásné (ruha.) Félegyházi Antal, Fábrián Józsefné, Dr. Szöllőssy Ödön 2-2 koronát, Maráth Józsefné 1 koronát. Összesen begyűlt 155 korona 40 fillér.

— **A székelykeresztúri nőegyesület** fennállásának november 16-án tartandó 25 éves jubileumán, a helybeli nőegyesületet az elnök vezetésével, tiztagu küldöttség fogja képviselni.

— **Üdvözlések.** Felelős szerkesztőnk jubileuma alkalmából utólag még üdvözölték: Dr. Baron Jónás orvosnánár, Simkó József országgyűlési képviselő táviratilag, Dr. Faragó Zsigmond, Kozma Andor, a kitűnő író, az Országos színeszgyegesület elnöksége Budapestről; Dr. Viola Sándor Székelykeresztúrról; Spaller József tanár helyből. Majdnem az összes fővárosi, erdélyi és székely lapok is szeretettel emlékeztek meg róla, ki ezúton fejezi ki mindnyájuknak őszinte köszönetét.

— **Jutalomjáték.** A városunkban általános közkedveltségnek örvendő Halassy családnak, csütörtökön e hó 21-én lesz a jutalomjátéka, mely alkalommal a magyar színirodalom egyik remekműve Karczag Vilmos „Lemondás” című színműve kerül előadásra. Már a jól megválasztott darab is a jutalmazandók kiváló izlésére vall, ha még ehhez személyes érdemeiket, művészi tudásukat is számba vesszük, úgy bizony remélhetjük, hogy műpártoló közönségünk ez estén tömeges megjelenésével jelet fogja adni annak, hogy a valódi érdemet méltányolni és jutalmazni is tudja, mert Halassyné aranyos humora, Halassy Mariska komoly törekvése szépen fejlődött tehetsége és Halassy Béla kiforrott művészete ezt a legnagyobb mértékben megérdemlik.

— **A „Székely kiállítás”** vármegyénkbeli a következő kiállítók nyertek pénzdíjakat: Andi Dénes Oroszhegy, négyéves kanca-csikóért 30 koronát. Magyarfajta teheneért Pálffy Zoltán Firtosmartonos 100 korona, Marossy Ferenc Siménfalva 80 korona, Bartha Mózes Ujszékely 30 korona. Szőke Károly Székelykeresztúr 30 korona, Szabó Dénes Városfalva 30 korona, Ravasz Miklós Homoródszentpál 20 korona. Pirostarka szarvasmarhák és borjas teheneért: Dimény Sándor Homoródszentpál 80 korona, Özv. László Peterné Siménfalva 60 korona, Györke Albert, Göncz Károly 20-20 korona. 1-2 éves üszökért Mircea Dénes Székelyudvarhely 60 korona. Elekes Samu Siménfalva 30 korona. Imre Béla Étfalva 70 korona. Homoródszentpáli tejszövetkezet 40 korona. Imre Albert Étfalva 50 kor. Bedő Ödön Székelyudvarhely 40 korona. Bőjthe Lajos 30 korona. Donáth Ferenc Kilyén 20 korona. Homoródszentmártoni gazdakör 20 korona. Simó Ágnes Székelyudvarhely 40 korona. Stemner Juliska Székelyudvarhely 20 korona.

— **Kutyabagosi állapotok.** Nem elég, hogy a mellékutca botrányos kövezete miatt a város lakossága az őszi esős időszakban, de az egész tél folyamán is kénytelen sárban és pocsolyában bokáig gázolni és ezzel egészségét kockáztatni, hanem már akkora takarékosága hajlam vett erőt a városunk sorsát bölcsen intéző hatóság, hogy az egész elmúlt héten délután 5 órától kezdődő sötétségben egyellenegy utcai lámpát sem gyújtottak fel, és az emberek az áthatlan sötétségben botorkálva, szinte egymásba ütköztek. Hát igaz, hogy a kalendárium ez idő szerint holdvilágot jelez, de hát akkor vagy tessék a holdnak szigorú bírság mellett kötelességévé tenni, hogy bujjon ki a sűrű felhők mögül, vagy meitóztassék elrendelni, hogy olyankor a városi lámpák meggyújtassanak, mert ilyen ferde állapotok még Kutyabagason sincsenek.

— **Vármegyénk területén** f. évi július hó 1-től a következő iparigazolványok adtak ki. Székelyudvarhelyen: Biró Albert, Orosz Sándor és Ferenczi Endre lakatos. Nagy Károly férfi szabó. Valadi Sándorné fodrász. Szalai Dénes csizmadia. Bozsi József csizmadia. Soha Aladár könyvkötő. Pásztor Ferenc borbély. Szentpéteri Károlyné borkereskedő. Sterba Ödön bőraru m. díszműűveg, porcellán, iroda felszerelés. Weiszfeiler Simon papirkereskedő. Szatmári József szatócs. Simó Márton mészáros Varságtisztás. Bubl István mészáros Szentegyházfalva. Miklós Károly mészáros Zetelaka. Osváth Sándor kovács Bibarcfalva. Marucz János mészáros Kiebacon. Balázs Dániel cipész Olasztelek. Berze Sándor asztalos Kányád. Szilágyi István asztalos Székelykeresztúr. Bogyor András ác. Fiattfalva. Máté (bori) Lajos mészáros Szederjes. Rádúj Dénes kovács Etéd. Kamili Frigyes asztalos Erked. Orbán Mihály kőműves Szentdemeter.

— **Kinevezés.** A földmivelésügyi miniszter Balassy Dénés felsőbaldogfalvi lakost, Udvarhely vármegye udvarhelyi járására a gazdasági tudósítói tisztséget bizta meg.

— **Árpád-házi szent Erzsébet** emlékeztetének jubiláris megünneplésére, az ország valamennyi egyházmegyéjében folynak az előkészületek. Gróf Majláth K. Gusztáv erdélyi püspök egy gyönyörűen fogalmazott pásztorlevélben hívja fel erre az egyházakat. Az emlékünnepek és a velük kapcsolatban álló ájtatosságok egyházmegyeszerte az egész országban és így nálunk is e hó 16-án este kezdődtek és három napon át tartanak, míg kedden Szent Erzsébet halálának 900 évfordulóján délelőtt 10 órakor a plébánia templomban tartandó ünnepi misével nyerne befejezést.

— **A székelyudvarhelyi szent Ferencrendiek** vezetése alatt álló róm. kath. elemi fiu iskola Szent Imre és Szent Imre és Szent Erzsébet tiszteletére folyó évi november 18-án (hétfőn délelőtt) gazdag és változatos műsorral jubiláris ünnepélyt rendez, melyre t. c. szülők és az iskola iránt érdeklődők tisztelettel meghívotnak. Az igazgatóság.

— **Katonai előléptetés.** A király Sommer Emil helybeli cs. és kir. századost őrnagynak nevezte ki és szolgálattételre a 44-ik ezredhez osztotta be. Sommer őrnagy valóban megérdemelte a legfőbb hadur kitüntető előléptetését. Városunkban négy évig tartózkodott és távozása ismerősei körében mély sajnálatot kelt. A derék őrnagy Budapestre megy, hol bizonyára szintén közszeregetben lesz része mindenütt.

— **Az erdélyi ev. ref. egyházkerületi közgyűlés.** Szombaton ült össze Kolozsvárt az új zsinati törvények alapján egybehívott erdélyi ev. ref. egyházkerületi közgyűlés. A tagok száma, mely eddig a három százat is meghaladta, most felére olvadt le. Az érdeklődés azonban oly nagy, hogy a tagok majdnem teljes számmal jelen vannak. A gyűlést melyen városunkból is sokan részt vettek Bartók György dr. püspök imája után Bánffy Dezső báró egyházkerületi főgondnok nyitotta meg. A napirend további folyamán sorra került több bizottsági tagság kiegészítése. választása s a püspöki jelentés az egyházkerület 1906. év állapotáról, melyből kiemelendők a következők: Kegydómány és szorgalmi jövedelem folytán begyűlt az egész egyházkerületben 188000 korona. Betöltötet 38 rendes lelkesi állás, betöltetlen van még 29. Született a múlt évben 17285, meghalt 10226. Kivándoroltak Amerikába: 1419, Romániába 238. Vasárnap az ifju papok felszentelése és kibocsátása következett. A közgyűlést hétfőn folytatták és délután be is rekesztették. A tanárválasztás alkalmából, a székelyudvarhelyi kollégium magyar német tanszékére Rákóczy Károlyt választották meg.

SZERKESZTŐI IZENETEK.

Sz. J. Helyben. Cikkét úgy a saját érdekében, mint a polgárság és egymás iránt való békés egyetértése szempontjából, nem közölhetjük; általános, közérdekű kérdések tárgyilagossá megvitatására, jogos panaszok, vagy sérelmek orvoslására mindég készséggel rendelkezésükre bocsátjuk lapunkat, de személyeskedésre, a társadalmi osztályok egymás iránti harcának nem óhajtnak résztvenni, annál kevésbé, mert épen minden rendelkezésünkre álló eszközzel oda törekszünk, hogy városunkban és megyénkben a társadalom, a közös célok elérésére tömörüljön. Becsüljük meg másokat, és akkor mi is becsülve leszünk mások által.

Dr. N. Gy. Budapest. Úgy látom, nagy hazafiai elkeseredésben rólam is megfellebbeztél; hallgatásod bánt, és vigasztalásomat csak megszólalásomban találhatom. Utaink nem ágazhatnak el, mert lelkeink egy szent eszmében forrtak össze. Soraidat epedve várom, addig is üdvözöllek szívesen.

Sz. S. Örmömmel vettük, jövő számunkban szívesen közöljük és ezennel nagyobb szorgalmat kérünk, Szíves üdvözlét.

F. Sz. L. Budapest. Bizom ígéretedben és várom a küldeményeket; rám fér a szeretet melege, mert itt bizony hideg szelek fujdogálnak.

Figyelő, Helyben. Ma nem tudunk helyet szorítani; jövő számunkban közöljük.

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

Uj erőt ad

A SCOTT-féle Emulsió akkor is, a mikor más szer már nem használ. Mindig veszélyes kétes értékű szerekkel kísérletezni, amikor az ember egészségéről van szó.

Gyengeség esetében

különösen lábadozóknál

vagy vérszegénység, tüdőbaj, tulterhelt munkából származó betegségek folytán az elővigyázatos ember azonnal ahhoz a szerhez folyamodik, mely számtalan esetben, kivétel nélkül hatásosan és biztosan gyógyítja a gyengeséget. Ez a szer a SCOTT-féle Emulsió.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halaszt — kérjük figyelembe venni.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 f.
Kapható a gyógyszer-tárakban.

5652—907. szb. sz.

Pályázati hirdetés.

A székelykeresztúri járáshoz tartozó *fiatfalvi körjegyzői állásra* pályázatot hirdetek.

Ezen állás az alábbi javadalmazással van egybekötve.

Fizetés: 1600 korona, lakbér 100 korona, fuvarátalány 160 korona, irodaiátalány 160 korona, körjegyzői levélhordó fizetés 160 korona.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy szabályszerűen felszerelt *pályázati kérvényeiket* folyó évi november hó 30-ig hozzám adják be, mert a később érkező kérvényeket figyelembe nem fogom venni.

Székelykeresztúr, 1907. nov. 11.
GÁLFFY KALMÁN,
főszolgabíró.

479—907. szám vhtó.

ÁRVERÉSI HIRDETÉNY.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a brassói királyi járásbírósnak 1907. évi Sp. IV. 570/1. számú végzése következtében Dr. Mandl Adolf brassói ügyvéd által képviselt Matyas József brassói lakos javára Stephani Károly homoróddaróczi lakos ellen 85 K 28 f. s jár. erejéig 1907. évi október hó 7-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 8667 koronára becsült következő ingóságok, u. m: tehenek, borjúk, bikák, sertések, juhok, széna, házibutorok és gazdasági eszközök nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi királyi járásbírósnak 1907. évi V. 276/2. számú végzése folytán 85 K 28 f. tőkekövetelés, ennek 1907. évi július hó 13-ik napjától járó 5 százalékos kamatai, egyharmad százalékos váltódíj és eddig összesen 69 K 67 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Homoróddarócson és alperes lakásán leendő eszközzésére 1907. évi november hó huszonkilencedik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfog-

Gróf Roon-téle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára **paratlan jó minőségű román és porland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban**
Gyertyánffy J. fiai vasnagyszerkedésében Székelyudvarhelyen.

laltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.
 Kelt Oklándon, 1907. nov. 10.

POLLÁK IGNÁC.
 kir. bir. végrehajtó,

Eladó épületes beltelkek

Székelyudvarhely, Báthory-utca 2. szám alatt egy 4 szoba, konyha, kamra, mosóház, pince, valamint egy 2 szoba, konyha, kamra, pince, istálló, kocsiszin és más hozzátartozókból álló beltelkek örök áron eladók.

Most jelent meg

Székelyek naptára.

Gazdagcikksorozatokkal. Szenzációs tartalommal. Pontos és nagyszerűen csoportosított vásárjegyzékkel. Kizárólag székely tárgyú dolgozatok: a székely ipar, gazdaság, erdő, népviselet- és kiállításról stb. szólnak. Sok és szép képek! Ára 60 fillér. Már kapható Betegh Pál és Társa könyvkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

Okleveles szülésznő.

Dávid Domokosné okleveles szülésznő úgy helyben, mint vidékre is a közönség rendelkezésére áll. Lakása: Székelyudvarhelyt, Küküllő-utca 31. sz. alatt van.

Monogramokat és himzéseket

úgy otthon, mint uri házaknál a legpontosabban, finom ízléssel készít; tanítványokat elfogad

Stemmer Juliska,

dijazzal kitüntetve a sepsiszentgyörgyi háziipari székely kiállításon. Lakása: Kossuth-utca 85. sz. alatt.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyult háziszert, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szertnek bizonyult. Készítéskor, oszónál és meghűléseknél, bedörzsöléséppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyű és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K.1.40 és K.2.- és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerár az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

Képes levelezőlapok, finom hazai levélpapírokok dobozokban és doboz nélkül nagy választékban kaphatók

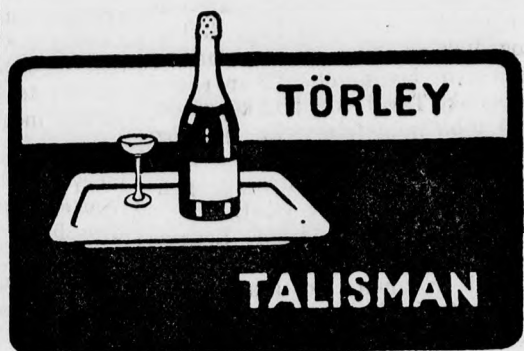
BETEGH PÁL ÉS TÁRSA
 könyv-, zenemű- és papírkereskedésében Székelyudvarhelyt

Névjegyek izléses kivitelben készíttetnek.

Nem muszáj idő előtt megbarnítani!

Élet könyve.

3 K 50 fillér előleges beküldése után bárhova bérmentesen küldi a „Székelyudvarhely” kiadóhivatala (Betegh Pál és Társa könyvkereskedése) Székelyudvarhelyt, Kossuth u. 31. sz.

Kész cipők legnagyobb raktára

ORBÁN, NAGY ÉS TAMÁS CIPÉSZÜZLETÉBEN SZEKELYUDVARHELYT

Kossuth-utca (Flórián-féle ház)

a legnagyobb választékban, általánosan elismert legjobb és legcsinosabb kivitelben kaphatók mindenféle kész cipők, ruhák, hölgyek és gyermekek részére. Ugyiszint elvállalnak minden e szakmába vágó, legkényesebb igényeket is kielégítő megrendeléseket, javításokat teljesen versenyképes árak mellett. Vidéki megrendelések találó használt cipő beküldése után legpontosabban és gyorsan, utánvétel mellett eszközöltetnek. Nem alkalmas árak készsége visszavételnek és kieserlítésnek. Készítményeinkért cégünk országosan jó hírneve kezkeskedik. Szives pártfogást kér és az eddigi bizalomért hálás köszönettel marad

Orbán, Nagy és Tamás cipészüzlete Székelyudvarhelyt.

HÖLGYEIM!

Csak egyszer, próbaképpen rendeljék meg a csodahatású szépítő szert, a dr. Biró-féle **HAVASI GYOPÁR-CRÉMET**, és meg fogják tapasztalni, hogy ezen csodaszert azonnal eltávolít szeplőt, mindenféle tisztálanságot az arcról és a bőrnek gyönyörű üdöséget, fiataloságot kölcsönöz. Nagy tégely 1 korona, próbátégely 70 fillér.

Vérzegénység, étvágytalanság, idegesség gyógyítására a leghatásosabb készítmény a dr. Biró-féle **TOKAJI CHINA-VASBOR**. Rendkívül kellemes ízű, erősíti, tisztítja a vért. 1 üveg ára 2 kor 40 fillér.

„ARANYHARMAT”

A legdivatosabb hajszínt, a szép aranyzókat haját lehet használatá által megszerezni. E szer teljesen ártalmatlan úgy a hajra, mint az általános egészségre. Nem fest! Nem piszkít! Egy üveg ára 3 K. Mindezekből főraktár: WOLF gyógyszerár Kolozsvár. Székelyudvarhelyen kapható: NAGYSOLYMOSI KONCZ ÁRMIN „Oroszlán” gyógyszerárban és SOLYMOSSY-féle gyógyszerárban.

Mümalommegnyitás!!!

Ezennel értesítem a t. közönséget, hogy mümalommat az előzőleg megjelent hirdetésemben említett módon, minden kiváncsinnak megfelelően felszerelve, megindítva, a forgalomnak átadtam.

Malmomban mindenféle gabona őrltetik.

Őrlés előtt a buzákat otthon megmosni is felesleges, mer a „Progress és hántógép” azt az őrlés előtt, akármilyen őrzkös is legyen, teljesen kitisztítja.

Egyben kérem a t. őrlető közönséget, hogy minden zsák buza mellé még 2 üres zsákot is hozzon, melyekben a 2-féle lisztet és a korpát is betehesse. Biztosítom előre is a t. közönséget, hogy malmom produkcióival minden tekintetben meg lesz elégedve.

Szives pártfogást és támogatást kérve és remélve vagyok

Tisztelettel:

FÁBIÁN JÓZSEF.

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt 1907.

